OIKEUSMINISTERIÖ

Lainvalmisteluosasto
Yksityisoikeuden yksikkö
Outi Kemppainen

14.11.2018

Eduskunnan lakivaliokunta

HALLITUKSEN ESITYS LAIKSI KANSAINVÄLISTEN PARIEN VARALLISUUSSUHTEITA KOSKEVIEN NEUVOSTON ASETUSTEN SOVELTAMISESTA SEKÄ ERÄIKSI SIIHEN LIITTYVIKSI LAEIKSI

VASTINE LAKIVALIOKUNNAN KUULEMIEN ASIANTUNTIJOIDEN HUOMAUTUKSIIN (HE 190/2018 vp)

Lakivaliokunta on pyytänyt hallituksen esityksestä lausunnot seuraavilta tahoilta: Helsingin hovioikeus, Suomen asianajajaliitto, Espoon käräjäoikeus ja Maanmittauslaitos. Helsingin hovioikeudella ei ole huomauttamista hallituksen esityksestä. Oikeusministeriö esittää seuraavassa vastineensa muiden asiantuntijoiden esittämiin huomautuksiin.

1. *Suomen Asianajajaliitto* ehdottaa, että neuvoston asetusten soveltamista koskevaan lakiin lisätään säännös päätöksen tiedoksiannosta huolehtimisesta.

   Oikeusministeriö:

   Menettelystä ulkomaisen päätöksen tunnustamista tai täytäntöönpanokelpoiseksi julistamista koskevassa asiassa säädetään kansainvälisestä oikeusavusta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla annetussa laissa (426/2015). Laki sisältää myös säännöksen niin sanotun eksekvatuuripäätöksen tiedoksiannosta. Lakia sovelletaan toissijaisesti ja täydentävästi Euroopan unionin lainsäädäntöön nähden. Lakiin ja tässä tapauksessa sen 8 lukuun viitataan nyt ehdotetun neuvoston asetusten soveltamista koskevan lain yksityiskohtaisissa perusteluissa. Lainsäädännön laatu ja johdonmukaisuus huomioon ottaen oikeusministeriö ei pidä perusteltuna, että samaa asiaa koskeva säännös päätöksen tiedoksiannosta sisällytettäisiin nyt ehdotettuun lakiin.

   ➔ ei tarvetta muuttaa esitystä

2. *Espoon käräjäoikeus* ehdottaa täydentävää kansallista sääntelyä siitä, mikä tuomioistuin on kansallisesti toimivaltainen käsittelemään asetusten 29 artiklassa tarkoitettuja esineoikeuden

muuntamista koskevia asioita. Käräjäoikeuden mukaan keskittäminen esimerkiksi johonkin maaoikeusasioita käsittelevään tuomioistuimeen voisi olla tarkoituksenmukaista.

Oikeusministeriö:

Neuvoston asetusten 29 artikloissa säädettyä esineoikeuden muuntamista on käsitelty hallituksen esityksen perusteluissa (s. 21 - 22). Esineoikeuden muuntaminen voi ajankohtaistua mitä moninaisimmissa tilanteissa. Asia voi liittyä kiinteän omaisuuden kirjaamiseen, jolloin muuntamisen tarpeen harkitsee Maanmittauslaitos. Maanmittauslaitoksen päätöksistä haetaan muutosta maaoikeudelta, jolloin nämä tapaukset ohjautuvat tiettyihin tuomioistuimiin. Asia voi kuitenkin tulla esiin myös muuhun kuin kiinteään omaisuuteen liittyen. Muuntamista koskeva asia voi tulla esiin esimerkiksi riita-asiassa tuomioistuimessa, jolloin noudatetaan yleisiä oikeuspaikkaa koskevia säännöksiä.

Asetukset ovat suoraan sovellettavaa oikeutta, joten asetuksessa säädetty velvollisuus koskee sellaisenaan kaikkia viranomaisia. EU-lainsäädännössä vastaava esineoikeuden muuntamista koskeva säännös on ns. perintöasetuksessa (Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 650/2012, toimivallasta, sovellettavasta laista, päätösten tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta ja virallisten asiakirjojen hyväksymisestä ja täytäntöönpanosta perintöasioissa sekä eurooppalaisen perintötodistuksen käyttöönotosta). Perintöasetuksen kansallisen täytäntöönpanon yhteydessä täydentävää sääntelyä ei katsottu tarpeelliseksi (Laki 682/2015).

Nämä näkökohdat huomioon ottaen oikeusministeriö ei pidä perusteltuna keskittää esineoikeuden muuntamista koskevia asioita tiettyihin tuomioistuimiin.

➔ ei tarvetta muuttaa esitystä

3. Maanmittauslaitos

Maanmittauslaitos esittää harkittavaksi, tulisiko avioliittolain 137 § 1 momentti sisällyttää neuvoston asetuksen soveltamisesta annetun lain 6 §:ään, jossa säädetään ns. kansainvälisesti pakottavista kansallisista säännöksistä. Kyseisen avioliittolain pykälän mukaan ositus voidaan toimittaa puolisoiden tekemällä sopimuksella tai pesänjakajan toimesta, vaikka avioliiton varallisuussuhteisiin olisi sovellettava vieraan valtion lakia.

Oikeusministeriö:

Asetusten 30 artiklojen mukaan asetukset eivät estä tuomioistuinvaltiota soveltamasta oman lakinsa kansainvälisesti pakottavia säännöksiä, vaikka avioliiton tai parisuhteen varallisuusoikeudellisiin vaikutuksiin on sovellettava vieraan valtion lakia. Oikeusministeriö katsoo, että avioliittolain 137 §:n säännös osituksen toimittamisessa käytettävästä menettelystä ei ole asetuksessa tarkoitettu kansainvälisesti pakottava säännös. Maanmittauslaitoksen esille nostama asia koskee ennemminkin asetuksen tulkintaa siitä, mitä asioita katsotaan kuuluvan sovellettavan lain soveltamisalaan. Sovellettavan lain soveltamisalasta säädetään asetusten 27 artikloissa. Euroopan unionin asetusten tulkinta kansallisella lainsäädännöllä ei ole sallittua. Oikeusministeriö ei pidä maanmittauslaitoksen muutosesitystä perusteltuna.

➔ ei tarvetta muuttaa esitystä